



รายงานฉบับสมบูรณ์

การศึกษาการบริหารจัดการเศรษฐกิจท้องถิ่นเพื่อสร้างเสริมการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน :
กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนข้าวตำบลหนองบัว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

สุนทรชัย ขอบยศและคณะ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากเงินทุนอุดหนุนและส่งเสริมโครงการวิจัย

จากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2559

ภายใต้ศูนย์ Asean and Local Politics Research Center

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัย : การศึกษาการบริหารจัดการเศรษฐกิจท้องถิ่นเพื่อสร้างเสริมการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน : กรณีศึกษากลุ่มโรงสีข้าวตำบลหนองบัว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย : สุนทรชัย ขอบยศและจตุรงค์ ศรีสุธรรม

แหล่งทุน : ได้รับการสนับสนุนจากเงินทุนอุดหนุนและส่งเสริมโครงการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2559 ภายใต้ศูนย์ Asean and Local Politics Research Center

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มโรงสีข้าวชุมชนตำบลหนองบัวและบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวในการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น 2) ศึกษาปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มโรงสีข้าวชุมชนตำบลหนองบัว 3) ศึกษาความสัมพันธ์ในมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองในท้องถิ่น ที่เกี่ยวเนื่องกับกลุ่มโรงสีข้าวชุมชน การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า

การจัดการโรงสีข้าวชุมชน มีสามช่วงคือ 1) การก่อรูปโดยชุมชน 2) การเข้ามามีบทบาทของอปท. และ 3) การขยาย “โรงสีข้าวระดับชุมชน”สู่ “โรงสีข้าวระดับตำบล” และความยั่งยืน **ด้านการก่อรูปโดยชุมชน**คือ (1) การขอสนับสนุนทุนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (2) การระดมทุนผ่านหุ้นจากครัวเรือน (3) มีคณะทำงานที่เข้มแข็ง (4) มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (5) การปรับเงื่อนไขการปันผลตามความเหมาะสม (6) มีกรรมการตรวจสอบถ่วงดุลในกิจการโรงสี **ด้านการเข้ามามีบทบาทของอปท.**คือ (1) การเพิ่มศักยภาพเครื่องจักรโรงสีข้าว (2) การสร้างอาคารโรงสีข้าวใหม่ **ส่วนการขยาย “โรงสีข้าวระดับชุมชน” สู่ “โรงสีข้าวระดับตำบล”และความยั่งยืน** คือ (1) การขยายจำนวนสมาชิกกลุ่มโรงสีข้าวในระดับตำบล (2) มีกลไกในการจัดการกลุ่มโรงสีข้าวกลุ่มโรงสีข้าวชุมชนตำบลหนองบัว **บทบาทท้องถิ่นในการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น** คือ (1) การสนับสนุนงบประมาณกลุ่มโรงสีข้าวชุมชน (2) ความต่อเนื่องในการสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมกลุ่มโรงสีข้าวชุมชน (3) การพาไปศึกษาดูงานการบริหารจัดการโรงสี **ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ**คือ (1) การจัดการที่เกิดจากความพยายามแก้ไขปัญหาโดยชุมชนและท้องถิ่นเป็นฐาน (2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินการ (3) มีกติกาสังคมเป็นแนวทางในการจัดการ (4) การดำเนินการโดยองค์คณะบุคคลที่ได้รับการยอมรับ (5) มีการตรวจสอบถ่วงดุลการทำงานในโรงสีข้าวชุมชน (6) มีความโปร่งใสในการดำเนินการ (7) การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มโรงสีข้าว (8) ความสามัคคี ความซื่อสัตย์และค่านึงถึงประโยชน์ของสมาชิก

ความสัมพันธ์ในมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองในท้องถิ่น พบว่า **มิติเศรษฐกิจ** การได้รับผลผลิตคือข้าวสารอย่างเป็นธรรมจากโรงสีข้าวชุมชน โรงสีข้าวถือเป็นสถาบันการเงินชุมชน การเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการโรงสีข้าวชุมชน การเอื้ออาทรให้กลุ่มคนมีโอกาสได้งานทำและมีรายได้จากกลุ่มโรงสีข้าว **มิติทางสังคม** โรงสีข้าวชุมชนทำให้ทุนทางสังคมทำงานได้อย่างต่อเนื่อง การจัดการที่เน้นความเชื่อมโยงสู่สวัสดิการสังคม เงินกู้เอื้ออาทรเพื่อการอยู่ร่วมกันในชุมชน โรงสีข้าวชุมชนเอื้อต่องานสาธารณะประโยชน์ **มิติทางวัฒนธรรม** การนำมิติเศรษฐกิจมาร้อยเรียงผ่านมิติทางวัฒนธรรม การจรรโลงรักษาฮีต-คองอีสานในการดำเนินการของโรงสีข้าวชุมชน การมีทุนทางสังคมและวัฒนธรรม **มิติทางการเมือง** ผู้นำโรงสีข้าวสู่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงสีข้าวชุมชนกับการสนับสนุนประชาธิปไตยในชุมชน กลุ่มโรงสีข้าวชุมชนเป็นฐานนโยบายสำคัญในระดับท้องถิ่น และบทบาทของสตรีในการบริหารจัดการชุมชน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการท้องถิ่น, เศรษฐกิจท้องถิ่น, โรงสีข้าว

Abstract

Title : The Study of Local Economic Governance for Enhancing Sustainable Local Development: The Case of Collective Rice Mill Governance in Nongbua, Kosumphisai district, Mahasarakham Province

Researcher : Sunthonchai Chopyot and Chaturong Srisutham

Research Fund : Funding by Research Support and Motivation Programme under Asean and Local Politics Research Center, Fiscal Year 2016

This study aims to (1) study governance approaches of the group operating community rice mill and the role of Nongbua Sub-district Administrative Organisation in supporting local economy; (2) study success factors in operating the group; and (3) study the relationships of local economic, social, cultural and political aspects in relation to the group operating community rice mill. The qualitative methods were adopted by this study. The following points are the findings:

There were three steps of rice mill governance including: 1) to be formed by the community; 2) to be engaged by the local government; and 3) to scale up the rice mill from 'rice mill of the community' into 'rice mill of the sub-district' with more sustainable practices. Regarding the formulation by the community, (1) it demanded for the subsidy from the related public sector. (2) The community mobilised the capital through the household investment as share holders. (3) There were active committees. (4) There was a systematic governance mechanism. (5) The conditions of beneficial return were adjusted appropriately. (6) There was a committee that was responsive in checking and balancing the rice mill operation. As regards the role of the local government, (1) it enhanced capacity of the rice machine; and (2) it built the new building. For the extension from community scale to sub-district scale with more sustainable practices, (1) the number of the members was increased in sub-district scale. (2) There was a mechanism for managing the group operating Nongbua's rice mill. The role of the local authority in promoting local economy included the provision of financial support, (2) the continue subsidy to the group, and (3) the organisation of learning trips elsewhere. About success factors of the operation, (1) it was driven by the attempt to handle collective problems based upon local community itself, (2) the active participation of the local government in supporting the operation, (3) the existence of the community rules that guided the management, (4) the acceptance and regular adjustment of key persons for driving the rice mill, (5) the existence of check and balance system in community rice mill operation, (6) the transparency in

its operation, (7) the participation of the members of the group operating the rice mill, and (8) the trustworthiness and altruistic mind that concerned the common interests of all members.

As for the relationships of local economic, social, cultural and political aspects, the economic aspect was the fair distribution of rice from the rice mill, the significance as community monetary institution, the recognition as a model of community rice mill governance, the reciprocal relations that opened windows of opportunities for local people to be employed and generate income. The social aspect included the activation of social capital through the rice mill, the governance that linked to social welfare, reciprocate loans for living together as harmonised community, and the facilitation of related works aiming for public interest. In cultural aspect, it was found the economic contribution to culture, the conservation of Isan folklore in the operation of the rice mill, and the existence of social and cultural capitals. For political aspect, the leader of the rice mill became the local administrator. The rice mill supported community democracy. The group operating the rice mill became the main local policy basis. Also, woman had the role in governing the community.

Keywords; Local Governance, Local Economy, Rice Mill

วิทยาลัยการแม่ฮ่องสอน